

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA. 411.2.1.2024

Paweł Bilski
Prezes
Zarządu Fundacji Oczami Brata
ul. Brzezińska 57/59
42-208 Częstochowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/001 – Realizacja przez organizacje pozarządowe z województwa śląskiego zadań w ramach wybranych programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego w latach 2022-2023

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Oczami Brata ¹ , ul. Brzezińska 57/59, 42-208 Częstochowa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Bilski, Prezes Zarządu Fundacji ² , od 10 grudnia 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Spełnienie wymagań realizacji programów dotyczących asystencji osobistej i opieki wychnieniowej. 2. Realizacja wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. 3. Wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych pozyskanych z Funduszu Solidarnościowego oraz osiągnięcie założonych rezultatów wsparcia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, o ile miały one związek z kontrolowaną działalnością
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Andrzej Pakuła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/227/2024 z 5 grudnia 2024 r. 2. Krzysztof Sokół, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/228/2024 z 5 grudnia 2024 r. 3. Lucyna Mol, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/13/2025 z 10 stycznia 2025 r. (akta kontroli str. 1-6, 18a)

¹ Dalej: *Fundacja*.

² Dalej: *Prezes* lub *Prezes Fundacji*.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja zrealizowała cele wynikające z Programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego⁵ *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*⁶ edycje 2022 i 2023 i *Opieka wytnieniowa*⁷ edycja 2023 realizowanych na podstawie umów zawartych z miastem Częstochowa oraz *Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami*⁸ edycje 2022 i 2023 i *Opieka wytnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami*⁹ edycje 2022 i 2023 na podstawie umów zawartych z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej¹⁰. Osiągnęła także założone w ofercie rezultaty w zakresie objęcia pomocą uczestników tych programów.

Fundacja dysponowała odpowiednim potencjałem gwarantującym właściwą realizację usług, w tym kadrą spełniającą wymogi programów. Wsparcie w ramach ww. programów udzielane było osobom uprawnionym, przy czym w rozpoczęcie udzielania świadczeń u trzech z 40 objętych próbą osób z niepełnosprawnością nastąpiło w okresie od siedmiu do 21 dni przed złożeniem wniosku o udział w programie AONNM edycje 2022-2023¹¹, co było niezgodne z częścią 4 ust. 8 programu AONNM edycja 2022 i częścią IV ust. 7 programu AONNM edycja 2023. Liczba godzin wsparcia nie przekroczyła limitów określonych w tych programach. Przekazane środki finansowe na realizację programów zostały wydatkowane i rozliczone z zachowaniem wymogów wynikających z zawartych umów. W kartach rozliczenia usług świadczonych w ramach ww. programów sporządzonych przez ośmiu z 20 objętych badaniem asystentów (40%), wykazane dni i godziny świadczonych usług pokrywały się u dwóch lub więcej beneficjentów programów (osób z niepełnosprawnością). Ponadto czterech z 20 ww. asystentów, według przedłożonych kart rozliczeniowych, nie zagwarantowało czasu przejazdu pomiędzy różnymi lokalizacjami świadczenia usług. Na podstawie tych kart wypłacane było wynagrodzenie pochodzące ze środków Funduszu. Prawidłowa, prowadzona na bieżąco weryfikacja kart powinna zidentyfikować pokrywające się godziny świadczonych usług i skutkować podjęciem stosownych działań wyjaśniających, w tym kontroli realizacji usług przez danego asystenta. Niepodjęcie działań weryfikacyjnych stwarzało ryzyko wypłacenia asystentom nienależnego wynagrodzenia za usługi, których w rzeczywistości nie wykonano. Powyższe świadczyło o nienależnym wykonaniu umów i stanowiło naruszenie §2 ust. 3 i 4 umowy z 1 kwietnia 2022 r.¹², 16 lutego 2022 r.¹³, 10 marca 2023 r.¹⁴ oraz §2 ust. 3 i 7 umowy z 11 maja 2022 r.¹⁵, §2 ust. 3 i 6 umowy z 21 kwietnia 2023 r.¹⁶ i §2 ust. 3 i 5 umowy z 14 kwietnia 2023 r.¹⁷

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Tj. funduszu utworzonego ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1848, ze zm.), dalej: *Fundusz lub Fundusz Solidarnościowy*.

⁶ Dalej: *AOONG w danej edycji*.

⁷ Dalej: *OWG edycja 2023*.

⁸ Dalej: *AONNM w danej edycji*.

⁹ Dalej: *OWM w danej edycji*.

¹⁰ Dalej: *Minister*.

¹¹ Tj. dwóm z programu AONNM edycja 2022 i jednego z programu AONNM edycja 2023.

¹² Zawartej z Ministrem na realizację programu AONNM edycja 2022.

¹³ Zawartej z Ministrem na realizację programu OWM edycja 2022.

¹⁴ Zawartej z Ministrem na realizację programu AONNM edycja 2023.

¹⁵ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu AOONG edycja 2022.

¹⁶ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu AOONG edycja 2023.

¹⁷ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu OWG edycja 2023.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁸ kontrolowanej działalności

1. Spełnienie wymagań realizacji programów dotyczących asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej

Opis stanu
faktycznego

1.1 W latach 2022-2023 Fundacja ubiegała się o dofinansowanie w ramach Programów: AOONG, AONM i OWM w edycjach 2022-2023 oraz OWG w edycji 2023 finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki niezyskania wsparcia finansowego z Funduszu Solidarnościowego.

(akta kontroli str. 129, 828)

1.2 Celem Fundacji była działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością (§5 pkt 1.7 Statutu Fundacji), ochrona i promocja zdrowia (§5 pkt. 1.6) oraz działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (§5 pkt 1.8). Fundacja posiadała status organizacji pożytku publicznego, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁹.

(akta kontroli str. 5-18)

W okresie trzech lat przed złożeniem oferty na realizację usług asystencji i opieki wytchnieniowej (listopad 2021 r.) Fundacja posiadała doświadczenie związane z realizacją projektów na rzecz osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 129-130, 879-890)

Fundacja nie miała zaległości podatkowych oraz zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne na dzień złożenia przez nią oświadczeń w tym zakresie, według dat ostatnich ofert złożonych przez podpisanie umowy w każdym z realizowanych programów.

(akta kontroli str. 136-143, 158-513)

W składanych ofertach Fundacja wykazywała zasoby rzeczowe, którymi dysponowała, tj. 12-15 stanowisk do pracy²⁰, 15 laptopów, telefony komórkowe, sprzęt rehabilitacyjny, materiały warsztatowe, biurowe i animacyjne. W swoich ofertach Fundacja wskazywała również kilka wynajmowanych lokali na terenie Częstochowy, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Według oferty wskazane lokale stanowiły system wsparcia w ramach drogi do samodzielności osób z niepełnosprawnością. Fundacja wykazała także m.in. samochód do przewozu osób z niepełnosprawnością. Ponadto od maja 2023 r. fundacja dysponowała własnym budynkiem przy ul. Brzezińskiej 57/59 w Częstochowie, który poza pomieszczeniami biurowymi, miał wyodrębnione lokale umożliwiające całonocny pobyt osób z niepełnosprawnością. Budynek ten przystosowany był dla potrzeb osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 134, 158-513, 829-878)

1.3 W ofertach dotyczących programów z zakresu asystencji osobistej Fundacja zdiagnozowała potrzeby środowisk osób z niepełnosprawnością i na tej podstawie założyła, że realizacja usług asystenckich będzie miała na celu poprawę jakości funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, kulturalnym

¹⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm.

²⁰ Wyposażonych m.in.: w biurka, krzesła, szafy zamykane, sprzęt biurowy.

i zawodowym oraz zostanie podniesiony poziom samodzielności tych osób²¹. W ofercie AOONM edycja 2022 wśród kosztów pośrednich wskazano realizację usług przez mentora merytorycznego, tj. osobę pełniącą funkcję nadzoru merytorycznego nad prawidłowym wykonaniem zadania.

Oferty programów z zakresu asystencji osobistej zawierały również diagnozy potrzeb osób z niepełnosprawnością, a usługi opieki wytchnieniowej zostały określone w formie pobytu dziennego i całodobowego. Według tych ofert, podczas świadczonej usługi asystenci mieli skupiać się w pracy na zapewnieniu komplementarnego wsparcia w formie asystowania we wszelkich czynnościach zapewniających i zabezpieczających potrzeby osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 158-513)

Prezes Fundacji wyjaśnił, że usługi opieki wytchnieniowej całodobowej były świadczone w 2022 roku w okresie od maja do listopada w wynajętym mieszkaniu przy ulicy Warszawskiej 53 m.2 w Częstochowie. W 2023 r. prowadzone były przez okres jednego turnusu, od końca kwietnia do około 14 maja pod adresem 42-256 Olsztyn, ul. Zielona 27, a następnie w Częstochowie, przy ulicy Brzezińskiej 57/59 w budynku należącym do Fundacji Oczami Brata.

(akta kontroli str. 832-845, 994-995, 1017-1018)

Według złożonych ofert²² Fundacja planowała objąć wsparciem: w ramach programu AOONG edycja 2022 - 35 uczestników, AOONM edycja 2022 - 84, OWM edycja 2022 - 50, AOONG edycja 2023 - 24, AOONM edycja 2023 - 145, OWG edycja 2023 - 29 i OWM edycja 2023 - 68.

(akta kontroli str. 515)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

NIK ocenia pozytywnie spełnienie wymagań realizacji programów z zakresu asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej. Fundacja w złożonych ofertach wykazała potencjał organizacyjny i rzeczowy niezbędny do realizacji ww. zadań. Spełniła także warunki formalne realizacji programów polegające na prowadzeniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w okresie co najmniej trzech lat przed złożeniem oferty na realizację zadań.

OBSZAR

2. Realizacja wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów

Opis stanu
faktycznego

2.1 W latach 2022-2023 Fundacja realizowała zadania z zakresu asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej na podstawie czterech umów zawartych z Ministrem i trzech umów zawartych z miastem Częstochowa, tj.:

- Program AOONM edycja 2022 – umowa nr AOOzN/154/2022 z 1 kwietnia 2022 r. o wartości 2 531,0 tys. zł (środki otrzymano w trzech transzach – jedna transza w wysokości 1 265,6 tys. zł i dwie po 632,7 tys. zł²³), realizację programu rozpoczęto 1 stycznia 2022 r.;
- Program AOONM edycja 2023 – umowa nr AOOzN/133/2023 z 10 marca 2023 r. o wartości 1 376,2 tys. zł wraz z aneksem nr 1/AOOzN/408/2023 z 29 września 2023 r. o łącznej wartości 2 029,7 tys. zł (środki

²¹ W ofertach tych Fundacja wyszczególniła następujące obszary wsparcia: [1] pomoc w dojazdach, [2] pomoc w komunikowaniu się z otoczeniem, [3] pomoc w korzystaniu z dóbr kultury, rekreacji i sportu, [4] pomoc w zakupach, [5] pomocy w załatwianiu spraw bieżących wynikających z potrzeb klienta, [6] pomoc w pisaniu i czytaniu, [7] wspólne spędzanie czasu.

²² W przypadku podpisania aneksów do ofert podane liczby obejmują ostatnie aneksy.

²³ Wpływ środków odpowiednio: 13 kwietnia, 13 maja i 12 września 2022 r.

otrzymano w czterech transzach – jedna w wysokości 688,2 tys. zł, dwie po 344,0 tys. zł i jedna w wysokości 653,5 tys. zł²⁴), realizację programu rozpoczęto 1 stycznia 2023 r.;

- Program AOONG edycja 2022 – umowa nr CRU/740/PS/1029/2022 z 11 maja 2022 r. o łącznej wartości 1 011,9 tys. zł, aneksem nr 2 z 23 grudnia 2022 r. zmniejszono wartość dofinansowania do kwoty 999,7 tys. zł (środki Fundacja otrzymała w dwóch transzach²⁵), realizację programu rozpoczęto 11 kwietnia 2022 r., natomiast udzielanie świadczeń rozpoczęto od maja 2022 r.;
- Program AOONG edycja 2023 – umowa nr CRU/573/PS/773/23 z 21 kwietnia 2023 r. o wartości 725,5 tys. zł (środki otrzymano w dwóch transzach w wysokości 366,8 tys. zł i 358,7 tys. zł²⁶), realizację programu rozpoczęto 1 kwietnia 2023 r., natomiast udzielanie świadczeń rozpoczęto od maja 2023 r.;
- Program OWM edycja 2022 – umowa nr OW-NGO/44/2022 z 16 lutego 2022 r. o wartości 568,5 tys. zł (środki otrzymano w trzech transzach – jedna w wysokości 284,3 tys. zł i dwie po 142,1 tys. zł²⁷), realizację programu rozpoczęto od 1 stycznia 2022 r.;
- Program OWM edycja 2023 – umowa nr OW/146/2023 z 15 marca 2023 r. o wartości 777,3 tys. zł (środki otrzymano w trzech transzach – jedna w wysokości 388,7 tys. zł i dwie po 194,3 tys. zł²⁸), realizację programu rozpoczęto od 1 stycznia 2023 r., natomiast udzielanie świadczeń rozpoczęto od marca 2023 r.;
- Program OWG edycja 2023 – umowa nr CRU/306/PS/391/23 z 14 kwietnia 2023 r. o wartości 268,8 tys. zł (środki otrzymano w dwóch transzach w wysokości 151,5 tys. zł i 117,3 tys. zł²⁹), realizację programu rozpoczęto 17 kwietnia 2023 r.

Fundacja na potrzeby realizacji ww. programów wyodrębniła rachunki bankowe³⁰. W przypadku programów realizowanych na podstawie umów z Ministrem, jednostka kontrolowana otrzymała środki na realizację programów w kwotach i terminach wynikających z umowy. W przypadku programów realizowanych na podstawie umów z miastem Częstochowa pierwsza transza środków w ramach programu AOONG edycja 2023 w wysokości 366,8 tys. zł wpłynęła cztery dni po terminie wskazanym w umowie. Pozostałe transze przekazane zostały zgodnie z zapisami umów.

(akta kontroli str. 19-22, 37-38, 51, 57-58, 76-77, 94-95, 105-106, 119-120, 130-131, 144-157)

W ramach:

- Programu AOONM edycja 2022 złożono 151 kart zgłoszenia do programu,
- Programu AOONM edycja 2023 złożono 156 kart zgłoszenia do programu,
- Programu AOONG edycja 2022 złożono 119 kart zgłoszenia do programu,
- Programu AOONG edycja 2023 złożono 42 karty zgłoszenia do programu,

²⁴ Wpływ środków odpowiednio: 22 marca, 28 czerwca, 29 września i 13 października 2023 r.

²⁵ Wpływ środków odpowiednio: 17 maja i 25 listopada 2022 r.

²⁶ Wpływ środków odpowiednio: 9 maja i 22 listopada 2023 r.

²⁷ Wpływ środków odpowiednio: 4 marca, 14 czerwca i 14 października 2022 r.

²⁸ Wpływ środków odpowiednio: 31 marca, 27 czerwca i 28 września 2023 r.

²⁹ Wpływ środków odpowiednio: 28 kwietnia i 22 listopada 2023 r.

³⁰ Na realizację zadań z programów AOONM i OWM dwa rachunki bankowe służące do obsługi każdego z tych programów w latach 2022-2023 oraz na realizację zadań z programów AOONG i OWG dwa rachunki bankowe służące do obsługi programu AOONG w latach 2022-2023 oraz OWG w 2023 r.

- Programu OWM edycja 2022 złożono 54 karty zgłoszenia do programu,
- Programu OWM edycja 2023 złożono 70 kart zgłoszenia do programu,
- Programu OWG edycja 2023 złożono 28 kart zgłoszenia do programu.

(akta kontroli str. 515)

2.2 Fundacja zrealizowała obowiązki informacyjne, do których zobowiązana była na podstawie umów o realizację programów dotyczące wywieszenia plakatu informacyjnego dotyczącego danego programu, zgodnie z §2 pkt 2 lit. c rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych³¹. Plakaty te zawierały elementy określone w §6 ust. 1 ww. rozporządzenia. Informacje o realizowanych programach publikowane były także na stronach internetowych Fundacji, zgodnie z §2 pkt 3 tego rozporządzenia oraz w mediach społecznościowych. W związku z zakończeniem i złożeniem sprawozdań z ich realizacji, wykonanie powyższych obowiązków Fundacja udokumentowała, poprzez przedłożenie dokumentacji fotograficznej potwierdzającej wywieszenie plakatów informacyjnych w miejscach dostępnych.

(akta kontroli str. 132-133, 730-744)

2.3 Przyznanie usług w ramach badanych programów odbywało się na podstawie składanych przez uczestników kart zgłoszeniowych do programu, stanowiących załącznik do ogłoszenia. Do kart tych wnioskodawcy załączali kopie orzeczenia o niepełnosprawności oraz wypełnionej ankiety samodzielności i poziomu dobrostanu uczestnika oraz jego profilu kompetencji. Liczba godzin wsparcia oraz jej zakres ustalany były przez koordynatora w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem prawnym. Fundacja do realizacji objętych kontrolą programów wsparcia zakwalifikowała wszystkie osoby chcące z nich skorzystać (wszystkie złożone formularze zgłoszeniowe zostały rozpatrzone pozytywnie).

(akta kontroli str. 133)

2.4 Według wyjaśnień Prezesa, Fundacja prowadziła monitoring realizowanych programów poprzez bieżący kontakt telefoniczny koordynatorów i dyspozytorów z uczestnikami i asystentami. Ponadto według wyjaśnień monitoring programów odbywał się każdego miesiąca, podczas składania przez asystentów koordynatorowi programów kart realizacji usługi, które były przez tych asystentów analizowane.

W trakcie kontroli ustalono, że w ramach monitoringu projektów AONM w latach objętych kontrolą dla każdego uczestnika programu sporządzano w lipcu i grudniu każdego roku analizy SWOT (w latach 2022-2023 sporządzono łącznie 581 takich analiz), ponadto na koniec kontrolowanych lat w Fundacji sporządzono również ankiety ewaluacyjne z asystentami osobistymi.

Według wyjaśnień Prezesa, monitoring realizowanych w latach 2022-2023 projektów opieki wytchnieniowej odbywał się również poprzez stały kontakt telefoniczny lub osobisty koordynatorów usługi (w ramach bieżącej ich pracy) z placówką, w której odbywał się pobyt uczestników. Po każdym skorzystaniu z takiego pobytu sporządzano akceptowane przez koordynatorów karty realizacji usługi. W Fundacji nie dokumentowano ww. kontaktów telefonicznych koordynatorów z uczestnikami, asystentami i placówkami.

(akta kontroli str. 1584-1608)

³¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 953, ze zm.

Do Fundacji, za pośrednictwem Ministra wpłynęła jedna skarga uczestnika programu AONM edycja 2023, dotycząca świadczących na jego rzecz usług. Fundacja, rozpatrzyła tą skargę w trybie przewidzianym w procedurze przyjmowania, rejestrowania oraz załatwiania skarg i wniosków w Fundacji³². W wyniku podjętych działań wyjaśniających zmieniono asystenta osobie z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 1609-1643)

W ramach umów zawartych z miastem Częstochowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie³³ w latach 2022-2023 badał poziom zadowolenia ze świadczonych usług asystenckich przy okazji kontaktu z beneficjentami lub poprzez kontakt telefoniczny. MOPS nie stwierdził nieprawidłowości w tym zakresie. W 2023 r. w siedzibie Fundacji MOPS przeprowadził monitoring realizacji usług, który również nie wykazał nieprawidłowości. W latach 2022-2023 nie wpłynęły skargi dotyczące realizacji programów na podstawie umów zawartych z miastem Częstochowa.

(akta kontroli str. 882-885)

2.5 Fundacja do programów objętych kontrolą zakwalifikowała wszystkie osoby chcące z nich skorzystać (wszystkie złożone formularze zgłoszeniowe zostały rozpatrzone pozytywnie).

(akta kontroli str. 133)

2.6 Na podstawie próby dokumentacji 35 asystentów³⁴ zatrudnionych przez Fundację w każdym z programów edycji 2022 i 2023, stwierdzono, że osoby te miały wymagane kwalifikacje określone w danych programach.

Fundacja nie wymagała od każdego z asystentów w momencie podpisania z nimi umów zaświadczeń o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, a jedynie, takich zaświadczeń Fundacja wymagała od asystentów wykonujących usługi na rzecz dzieci do 16 roku życia posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. Z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, do którego Fundacja miała dostęp, w aktach osobowych 12 asystentów dzieci do 16 roku życia (100% objętych badaniem), znajdowały się pobrane informacje z tego rejestru³⁵.

(akta kontroli str. 886-905)

2.7 W okresie od maja do listopada 2022 r. usługi opieki wytchnieniowej całodobowej świadczone były w wynajętym mieszkaniu w Częstochowie, a w 2023 r. od końca kwietnia do połowy maja w Olsztynie. Następnie od połowy maja do grudnia 2023 r. w Częstochowie, przy ulicy Brzezińskiej 57/59 w budynku będącym własnością do Fundacji.

(akta kontroli str. 995-996)

Fundacja dysponowała zasobami rzeczowymi umożliwiającymi realizowanie opieki wytchnieniowej. Na dzień prowadzenia kontroli Fundacja dysponowała budynkiem³⁶, gdzie w jednej z części budynku prowadzone były usługi opieki wytchnieniowej całodobowej. Pokoje jedno lub dwuosobowe wyposażone były w pojedyncze łóżka oraz pozostałe meble dla uczestników³⁷ i miały zaplecze sanitarne. Na parterze znajdowały się również: szatnia dla uczestników, pomieszczenie gospodarcze wyposażone w pralkę oraz suszarkę wraz z toaletą dla personelu, pomieszczenie

³² Przyjętej przez Zarząd Fundacji Zarządzeniem Nr 1/02/2023 z 21 lutego 2023 r.

³³ Dalej: MOPS.

³⁴ Dobranych w sposób losowy, po pięciu asystentów z każdego realizowanego programu.

³⁵ Informacje obejmowały także dane z rejestru z dostępem ograniczonym.

³⁶ W którym mieściła się siedziba Fundacji. Budynek oddany do użytku w maju 2023 r.

³⁷ Na wyposażenie pokoi składały się: stoliki, krzesła, szafki nocne, szafy.

przeznaczone do gier i spotkań oraz pomieszczenie wypoczynkowe do spędzania wspólnie czasu wraz z wydzielonym aneksem kuchennym. Osoby korzystające z pomocy całodobowej w ramach usamodzielnienia przy pomocy asystenta mogły przygotowywać posiłki samodzielnie. W trakcie oględzin Prezes Fundacji oświadczył, że w przypadku braku możliwości samodzielnego przygotowania posiłków, istniała możliwość dowozu cateringu. W drugiej części budynku znajdowała się sala teatralna, która była wykorzystywana do zajęć i warsztatów dla osób z niepełnosprawnością. Budynek był w pełni przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli str. 968-979)

2.8 Na podstawie próby dokumentacji 60 uczestników/osób z niepełnosprawnością biorących udział w Programach realizowanych przez Fundację³⁸ ustalono, że wsparcia udzielono osobom uprawnionym³⁹. Wszystkie osoby posiadały aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, a w 53 zbadanych przypadkach rozpoczęcie udzielania świadczeń następowało najwcześniej dzień po złożeniu karty zgłoszenia do programu.

Badanie dokumentacji dotyczącej spełnienia wymagań zakwalifikowania 20 osób z niepełnosprawnością w ramach AOONM, 20 osób z niepełnosprawnością w AOONG oraz 20 osób, którym przyznano wsparcie w związku ze sprawowaną opieką nad osobą z niepełnosprawnością w programie OWM wykazało, że: 55 uczestników posiadało orzeczenia o niepełnosprawności z zaliczeniem w znacznym stopniu niepełnosprawności⁴⁰, czterech z nich⁴¹ zaliczono do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, a jedna osoba została uznana jako niezdolna do pracy i samodzielnej egzystencji na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych⁴².

W przypadku trzech⁴³ osób (z badanej próby) rozpoczęcie udzielania świadczeń nastąpiło od siedmiu do 21 dni przed złożeniem wniosku, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1113-1143)

2.9 Weryfikacja dokumentacji 40 dobranych do próby uczestników/osób z niepełnosprawnością⁴⁴, wskazała, że wsparcie nie przekroczyło limitów określonych w danych programach.

(akta kontroli str. 1144-1146)

2.10 Usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością w objętych kontrolą programach w 2022 r. świadczyło 45 asystentów, a w 2023 r. - 49 asystentów. W wyniku analizy

³⁸ 40 osób w ramach programów AOONM i AOONG (po 10 z każdego z programów w latach 2022-2023) i 20 osób w ramach programów OWM (po 10 z każdego badanego roku).

³⁹ W ramach Programu OWM edycji 2022-2023 wsparcia udzielono członkom rodzin lub opiekunom osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, bądź posiadających orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.), a w ramach Programu AOONM i AOONG edycja 2022 wsparcia udzielono osobom z niepełnosprawnością posiadającym orzeczenie: o stopniu znacznym, umiarkowanym lub traktowanych na równi z nimi zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy.

⁴⁰ W tym 35 w ramach programów AOONM oraz AOONG i 20 w ramach programów OWM.

⁴¹ Wszystkie w ramach programów AOONM i AOONG.

⁴² Odpowiednio wskazanym osobom uprawnionym w stopniu znacznym wymagana była konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością egzystencji, czterech uprawnionych w stopniu umiarkowanym, a o co do jednej osoby w orzeczeniu lekarza orzecznika ZUS nie było takiego określenia.

⁴³ W pierwszym przypadku data zgłoszenia była 21 marca 2022 r., a rozpoczęcie usług 14 marca 2023r., w drugim zgłoszenie 4 marca 2020 r. (na karcie zgłoszeniowej opisanej jako edycja 2022), a rozpoczęcie 11 lutego 2022 r., w trzecim zgłoszenie 15 marca 2023 r., a rozpoczęcie 7 marca 2023 r.

⁴⁴ W ramach programu asystencji osobistej uczestnikami były osoby z niepełnosprawnością, w ramach opieki wytchnieniowej uczestnikami byli opiekunowie osób z niepełnosprawnością, którym w związku z opieką nad tą osobą przyznano świadczenia w ramach programu opieka wytchnieniowa - realizowanych zarówno na podstawie umów z Ministrem, jak i miastem Częstochowa.

próby kart realizacji usług 20 asystentów⁴⁵, wykonujących usługi w co najmniej dwóch programach w danej edycji, stwierdzono że ośmiu z nich świadczyło usługi w ramach programów OWM, OWG, AOONM i AOONG równocześnie w tych samych godzinach na rzecz różnych osób z niepełnosprawnością. W 2022 r. trzech, a w 2023 r. pięciu asystentów łącznie wykonywało usługi u dwóch różnych osób z niepełnosprawnością. W kartach rozliczeniowych wykazano łącznie 52 godziny i 50 minut świadczeń wykonywanych jednocześnie w różnych miejscach⁴⁶. Ponadto czterech spośród 20 badanych asystentów w 2023 r. rozpoczynało i jednocześnie kończyło o tej samej godzinie usługi u dwóch różnych podopiecznych bez zapewnionego czasu na przejazd pomiędzy lokalizacjami świadczenia usług. Powyższe opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.745-826)

Ponadto ustalono, że na rzecz osób z niepełnosprawnością (i ich opiekunów), którym Fundacja udzielała wsparcia w ramach programów AOONM edycja 2023 i OWM edycje 2022-2023 wykazywane były w tym samym czasie także świadczenia w ramach tych programów realizowanych przez inne organizacje pozarządowe. Stwierdzono, że w 15 przypadkach w kartach realizacji usług zapisano, że usługi u tego samego uczestnika wykonywało jednocześnie dwóch asystentów/opiekunów lub jednocześnie w tych samych dniach i godzinach asystent/opiekun, zatrudniony w dwóch organizacjach pozarządowych realizujących programy, wykonywał usługi u tego samego uczestnika.

Asystenci wskazywali, że doszło do pomyłek w trakcie wypełniania kart realizacji, a usługi, które miały być wykonywane jednocześnie zostały wykonane w innym dniu lub w innych godzinach.

Powyższe dotyczyło 79 godzin i 30 minut wykazanych (w kartach realizacji usług) i było to niezgodne z zasadami określonymi w części IV ust. 13 programu AOONM edycja 2023 i części V ust. 6 programu OWM edycje 2022-2023. Ww. usługi dotyczyły czterech uczestników, na rzecz których wykazane zostały świadczenia przez ośmiu asystentów. Trzech z tych asystentów, w ramach zatrudnienia w Fundacji i innych organizacji pozarządowych, wykazywało wykonywanie tych usług w tym samym czasie dla tego samego uczestnika programów realizowanych przez Fundację i inne organizacje pozarządowe.

Zgodnie z częścią IV ust. 13 programu AOONM edycja 2023 w godzinach realizacji usług asystencji osobistej nie mogą być świadczone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴⁷, inne usługi finansowane w ramach Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie, o którym mowa w ust. 8, finansowane ze środków publicznych.

Zgodnie z częścią V ust. 6 programu OWM edycje 2022-2023 w godzinach realizacji usług opieki wytnieniowej finansowanych ze środków Funduszu, nie mogą być świadczone inne formy pomocy usługowej, w tym usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, inne usługi finansowane ze środków Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie do usług opieki wytnieniowej finansowane ze środków publicznych.

NIK wskazuje, że Stowarzyszenie nie miało możliwości weryfikacji kart rozliczeniowych przedkładanych przez asystentów⁴⁸ innemu realizatorowi programów z zakresu asystencji osobistej i opieki wytnieniowej finansowanych ze środków

⁴⁵ Po 10 asystentów w każdym roku.

⁴⁶ Z czego w 2022 r. w liczbie 17 godzin i 50 minut, a w 2023 r. w liczbie 35 godzin.

⁴⁷ Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm., dalej: *ustawa o pomocy społecznej*.

⁴⁸ Zatrudnionych w Stowarzyszeniu i innej organizacji pozarządowej.

Funduszu. Powyższe powodowało ryzyko nieprawidłowej realizacji ww. programów, a także ryzyko wydatkowania środków niezgodnie z zasadami tych programów.

(akta kontroli str. 906-927, 1206-1293, 1298-1309, 1664)

W wyniku weryfikacji danych losowo wybranych 20 beneficjentów programów dotyczących asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej, ustalono, że w jednym przypadku miał miejsce zgon osoby w trakcie realizacji programu. Po dacie zgonu, nie wykazano świadczonych usług na rzecz tej osoby.

(akta kontroli str. 660)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Udzielanie dwóm uczestnikom programu AOONM edycja 2022 i jednemu uczestnikowi programu AOONM edycja 2023, spośród 40 objętych badaniem, usług asystencji osobistej przed złożeniem *Karty zgłoszenia* do tych programów, co było niezgodne z zasadami określonymi w części 4 ust. 8 programu AOONM edycja 2022 i części IV ust. 7 programu AOONM edycja 2023 oraz §2 ust. 2 umów⁴⁹ z 1 kwietnia 2022 r. i 10 marca 2023 r.

Zgodnie z zapisami części 4 ust. 8 programu AOONM edycja 2022 i IV ust. 7 programu AOONM edycja 2023 realizator programu przyznaje usługę asystencji na podstawie *Karty zgłoszenia* do programu.

Zgodnie z §2 ust. 2 umów⁵⁰ z 1 kwietnia 2022 r. i 10 marca 2023 r. realizator programu zobowiązany był wykonywać umowę zgodnie z postanowieniami programu, ogłoszenia o otwartym konkursie ofert oraz ofertą złożoną Ministrowi.

W programie AOONM edycja 2022 karty zgłoszenia do programu złożone zostały 4 marca 2022 r. i 21 marca 2022 r. Natomiast świadczenie usług wykazane zostało odpowiednio od 11 lutego 2022 r. (tj. 21 dni przed złożeniem wniosku) i od 14 marca 2022 r. (tj. siedem dni przed złożeniem wniosku). Łącznie przed złożeniem wniosku udzielono pięciu godzin świadczeń. W programie AOONM edycja 2023 karta zgłoszenia do programu złożona została 15 marca 2023 r., świadczenie usług wykazane zostało od 7 marca 2023 r. (tj. osiem dni przed złożeniem wniosku) w liczbie trzech godzin.

(akta kontroli str. 1115-1132)

Jak wyjaśnił Prezes, Fundacja dopuściła wskazane osoby do realizacji usług, gdyż były one wcześniej znane Fundacji z poprzednich programów. Jak podał dalej karty zgłoszeniowe powinny być podpisane najpóźniej w tym samym dniu, w którym nastąpiła realizacja usług.

(akta kontroli.1111-1143)

NIK wskazuje, że z karty realizacji usług wynika wprost, że rozpoczęcie miało miejsce przez złożeniem wniosku zgłoszeniowego do programu i dopuszczenie do ich realizacji wobec osoby niepełnosprawnej pomimo wcześniejszej znajomości tej osoby z poprzednich programów nie powinno mieć miejsca.

2. Niezgodna z §2 ust. 3 i 4 umowy z 1 kwietnia 2022 r.⁵¹, 16 lutego 2022 r.⁵², 10 marca 2023 r.⁵³ i 15 marca 2023 r.⁵⁴ oraz §2 ust. 3 i 7 umowy z 11 maja

⁴⁹ Zawartych z Ministrem na realizację programu AOONM edycje 2022-2023.

⁵⁰ Zawartych z Ministrem na realizację programu AOONM edycje 2022-2023.

⁵¹ Zawartej z Ministrem na realizację programu AOONM edycja 2022.

⁵² Zawartej z Ministrem na realizację programu OWM edycja 2022.

⁵³ Zawartej z Ministrem na realizację programu AOONM edycja 2023.

⁵⁴ Zawartej z Ministrem na realizację programu OWM edycja 2023.

2022 r.⁵⁵, §2 ust. 3 i 6 umowy z 21 kwietnia 2023 r.⁵⁶ i §2 ust. 3 i 5 umowy z 14 kwietnia 2023 r.⁵⁷ realizacja zadania, poprzez nieprawidłową weryfikację kart rozliczeniowych wykonanych usług w ramach programów, przedkładanych przez asystentów Fundacji.

Zgodnie z §2 ust. 3 i 4 umowy z 1 kwietnia 2022 r.⁵⁸, 16 lutego 2022 r.⁵⁹, 10 marca 2023 r.⁶⁰ realizator programu zobowiązany był wykonywać umowę z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób który zapewni prawidłową i terminową realizację zadania oraz osiągnięcie celów określonych w umowie oraz programie. Realizator zobowiązany był także do wykorzystania środków na realizację zadania, zgodnie z celem na jaki je uzyskał oraz na warunkach określonych w programie, ogłoszeniu oraz umowie.

Zgodnie §2 ust. 3 i 7 umowy z 11 maja 2022 r.⁶¹, §2 ust. 3 i 6 umowy z 21 kwietnia 2023 r.⁶² i §2 ust. 3 i 5 umowy z 14 kwietnia 2023 r.⁶³ zleceniobiorca zobowiązany był wykonać zadanie publiczne zgodnie z ofertą i programem, a także zobowiązany był wykorzystać środki zgodnie z celem, na jaki je uzyskał i na warunkach określonych w umowie.

- a) W 42 kartach z realizacji usług asystenckich i opieki wytchnieniowej sporządzonych przez ośmiu asystentów (na 20 badanych) wykazano jednocześnie (w tym samym czasie) świadczenie usług na rzecz różnych osób z niepełnosprawnością, które miały być wykonywane w różnych miejscach w łącznej liczbie 54 godziny i 20 minut o łącznej wartości 2,2 tys. zł⁶⁴, tj.:
 - Asystent A2 według kart realizacji w dniach 1 grudnia, 5 grudnia, 7 grudnia, 8 grudnia, 13 grudnia i 14 grudnia 2022 r. w godzinach od 15.00 do 15.15 świadczył jednocześnie usługi na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością w ramach programu AOONG edycja 2022. 12 września 2022 r. od godz. 14.10 do godz. 15.00, 21 września 2022 r. od godz. 14.00 do godz. 15.00, 27 września 2022 r. od 13.00 do 14.00 na rzecz dwóch osób w ramach programu AOONG edycja 2022 – łącznie cztery godziny i 20 minut;
 - Asystent A5 według kart realizacji w dniu 19 grudnia 2022 r. świadczył jednocześnie usługi na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością od 8.00 do 13.00 w ramach programu AOONG edycja 2022 – łącznie pięć godzin;
 - Asystent A9 według kart realizacji w dniu 16 czerwca, 27 lipca i 30 lipca 2022 r. świadczył usługi na rzecz trzech-czterech osób z niepełnosprawnością w ramach programu OWM edycja 2022 (w ramach opieki pod jednym adresem) od 7.00 do 19.00; Jednocześnie w ramach programu AOONM edycja 2022:
 - 16 czerwca 2022 r. wykazał świadczenie usług na rzecz innych dwóch osób z niepełnosprawnością w łącznej liczbie czterech godzin i 30 minut;

⁵⁵ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu AOONG edycja 2022.

⁵⁶ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu AOONG edycja 2023.

⁵⁷ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu OWG edycja 2023.

⁵⁸ Zawartej z Ministrem na realizację programu AOONM edycja 2022.

⁵⁹ Zawartej z Ministrem na realizację programu OWM edycja 2022.

⁶⁰ Zawartej z Ministrem na realizację programu AOONM edycja 2023.

⁶¹ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu AOONG edycja 2022.

⁶² Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu AOONG edycja 2023.

⁶³ Zawartej z miastem Częstochowa na realizację programu OWG edycja 2023.

⁶⁴ Iloczyn 54 godziny i 20 minut i stawki 40,00 zł za godzinę.

- 27 lipca 2022 r. wykazał świadczenie usług na rzecz innej osoby z niepełnosprawnością w liczbie trzech godzin;
- 30 lipca 2022 r. wykazał świadczenie usług na rzecz innej osoby z niepełnosprawnością w liczbie 1 godziny.

Łącznie osiem godzin i 30 minut.

- Asystent A11 według kart realizacji 7 października 2023 r. w godzinach od 8.00 do 13.00 świadczył usługi jednocześnie na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością w ramach programu AOONM edycja 2023 i OWG edycja 2023 – łącznie pięć godzin.
- Asystent A12 według kart realizacji jednocześnie wykonywał usługi 5 grudnia 2023 r. od godz. 06.00 do godz. 07.00 na rzecz dwóch osób w ramach programu OWG edycja 2023 (w ramach opieki pod jednym adresem) oraz na rzecz jednej osoby w ramach OWM edycja 2023 – łącznie jedna godzina.
- Asystent A17 według kart realizacji:
 - 29 maja 2023 r. wykazał usługi od godziny 16.00 do 17.00 w ramach programu AOONG edycja 2023 na rzecz jednej osoby z niepełnosprawnością i w ramach programu OWG edycja 2023 na rzecz innej osoby z niepełnosprawnością – łącznie jedna godzina.
 - 21 września 2023 r. wykazał usługi w ramach programu OWG edycja 2023 od 16.00 do 20.00, co pokrywało się z usługami w ramach programu AOONG edycja 2023 w godzinach od 16.00 do 18.00 oraz programu AOONM edycja 2023 w godzinach od 18.00 do 20.00 – łącznie cztery godziny.
 - 28 września 2023 r. wykazał usługi w godzinach od 9.00 do 11.00 w ramach programu AOONG edycja 2023 rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością – łącznie dwie godziny.
 - 23 października i 27 października 2023 r. w ramach programu AOONG edycja 2023 świadczyła usługi na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością odpowiednio w godzinach od 9.00 do 13.00 i od 9.00 do 11.00 – łącznie sześć godzin.
- Asystent A19 według kart realizacji:
 - 24 listopada 2023 r. od godz. 15.00 do 16.00 wykazał usługi na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością w ramach programu AOONM edycja 2023 – łącznie jedna godzina.
 - 15 grudnia, 16 grudnia i 20 grudnia 2023 r. wykazał usługi odpowiednio w godzinach od 14.00 do 19.00, od godz. 19.00 do 20.00 i od godz. 15.00 do 19.00 na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością w ramach programów AOONM edycja 2023 i OWM edycja 2023 – 10 godzin łącznie.
- Asystent A20 według kart realizacji 19 listopada 2023 r. od godz. 16.00 do 20.00 wykazał usługi na rzecz dwóch osób z niepełnosprawnością w ramach programu AOONM edycja 2023 – łącznie cztery godziny.

(akta kontroli str. 745-826)

Na podstawie części 5 ust. 4 pkt 1 ogłoszenia o konkursie AOONM edycja 2022, częścią V ust. 5 pkt 1 programu AOONG edycja 2022, częścią V ust. 6 pkt 1 programu AOONM edycja 2023 oraz częścią V ust. 5 pkt 1 programu AOONG edycja 2023 koszty będą kwalifikowalne jeżeli jeden asystent będzie realizował usługi asystencji osobistej dla jednego uczestnika programu w tym samym czasie.

Zgodnie z częścią 4 ust. 14 programu AOONM edycja 2022, częścią IV ust. 14 programu AOONG edycja 2022 oraz częścią IV ust. 13 programu AOONM i AOONG edycja 2023 w godzinach realizacji usług asystencji osobistej nie mogą być świadczone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁶⁵, usługi finansowane w ramach Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie, finansowane ze środków publicznych.

Na podstawie części V ust. 6 programu OWM i OWG edycje 2022 i 2023, w godzinach realizacji usług opieki wytchnieniowej nie mogły być świadczone inne formy pomocy usługowej, w tym usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, inne usługi finansowane ze środków Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie do usług opieki wytchnieniowej finansowane ze środków publicznych.

Asystenci wyjaśnili, że wykazanie jednoczesnego świadczenia usług w kartach rozliczeniowych było pomyłką, a usługi były wykonywane tylko w innych godzinach albo datach. Wskazali ponadto, że byli informowani przez Fundację o tym, że w godzinach realizacji usług programów nie mogą być jednocześnie finansowane inne usługi świadczone ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Koordynator programów wyjaśniła, że rozliczenie i akceptacja przez nią kart realizacji, w których usługi zaznaczone były przez poszczególnych asystentów jako wykonane w tym samym czasie jednocześnie, wyniknęło z jej pomyłki. Weryfikacja przez nią kart była dokonywana wyrywkowo, przez co nie zauważyła błędów na kartach.

(akta kontroli str. 980-984, 989-993, 997-1014, 1019-1020)

- b) Z 20 kart z realizacji usług asystenckich i opieki wytchnieniowej sporządzonych przez czterech⁶⁶ asystentów (na 20 badanych) wynikało, że nie zagwarantowali oni czasu przejazdu pomiędzy różnymi lokalizacjami, w których wykonywali usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością, tj. godzina zakończenia realizacji usług u jednej osoby była jednocześnie godziną rozpoczęcia udzielania świadczeń u drugiej.

(akta kontroli str. 745-746)

Zgodnie z częścią IV ust. 14 programu AOONM i AOONG edycja 2023 do czasu realizacji usług asystencji osobistej nie wlicza się czasu dojazdu do i od uczestnika.

Asystenci wyjaśniali m.in., że brak uwzględnienia czasu dojazdu wynikał z zastosowanych zaokrągleń. Asystenci wskazywali, że opóźnienia w rozpoczęciu realizacji usług były odpracowywane.

(akta kontroli str. 992, 1008)

Prezes Fundacji zeznał, że sprawował nadzór i monitoring nad koordynatorami programów poprzez rozmowy z nimi raz w tygodniu oraz comiesięczne spotkania w zespole, w którego skład wchodził koordynatorzy różnych usług i programów, na których omawiano problemy, wyzwania i indywidualne sprawy oraz poprzez weryfikacje miesięcznych raportów wykonania swojej pracy sporządzanych przez koordynatorów. Prezes nadmienił, że pozostawał w stałym kontakcie z asystentami i koordynatorami. Ponadto Prezes wyjaśnił, że karty zostały zaakceptowane przez koordynatorów i na tej podstawie wypłacono wynagrodzenie, a wykazywanie w kartach rozliczeniowych jednoczesnych usług przez asystentów, według Prezesa, świadczyło o błędach w ich uzupełnieniu. Jednocześnie Prezes wyjaśnił, że

⁶⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm., dalej: *ustawa o pomocy społecznej*.

⁶⁶ Asystenci: A14, A15, A17 i A18 w ramach programów AOONM, AOONG i OWM edycja 2023.

weryfikacja czasu przejazdu asystentów pomiędzy osobami niepełnosprawnymi była analizowana przez koordynatorów.

(akta kontroli str. 1107-1112)

NIK zwraca uwagę, że na podstawie zapisów w kartach rozliczeniowych wypłacane było wynagrodzenie pochodzące ze środków Funduszu. Prawidłowa, prowadzona na bieżąco weryfikacja kart powinna zidentyfikować pokrywające się godziny świadczonych usług oraz tożsame godziny zakończenia i rozpoczęcia świadczenia usług i skutkować podjęciem stosowanych działań wyjaśniających, w tym kontroli realizacji usług. Niepodjęcie działań weryfikacyjnych stwarzało ryzyko wypłacenia asystentom nienależnego wynagrodzenia za usługi, których w rzeczywistości nie świadczyli. Ponadto NIK zauważa, że brak zapewnienia czasu dojazdu asystenta pomiędzy różnymi lokalizacjami, w których wykonywał usługi w ramach programów odbywał się kosztem wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów.

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja udzielała wsparcia osobom uprawnionym, spełniającym kryteria realizowanych programów, przy czym rozpoczęcie udzielania świadczeń u trzech, na 40 objętych próbą osób z niepełnosprawnością nastąpiło w okresie od siedmiu do 21 dni przed złożeniem wniosku o udział w programie. Udzielone wsparcie nie przekroczyło limitów określonych w tych programach. Asystenci wykonujący usługi asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej posiadali wymagane doświadczenie i wykształcenie określone w programach. W realizacji programów stwierdzono nieprawidłowości polegające na nieprawidłowej weryfikacji kart rozliczeniowych przedkładanych przez asystentów, w których wykazali świadczenie usług w różnych miejscach w tym samym czasie, a także nie zapewnili czasu dojazdu pomiędzy lokalizacjami realizacji usług.

Na rzecz osób z niepełnosprawnością (i ich opiekunów), według kart rozliczeniowych, udzielane było w tym samym czasie wsparcie w ramach programów AOONM edycja 2023 i OWM edycja 2023 w ramach Fundacji i innych organizacji pozarządowych. Było to niezgodne z zasadami programów AOONM edycja 2023 i OWM edycja 2023, które wskazywały że nie mogą być świadczone w tym samym czasie usługi obejmujące analogiczne wsparcie finansowane ze środków Funduszu. NIK zauważa, że Fundacja nie miała możliwości weryfikacji kart rozliczeniowych przedkładanych przez asystentów⁶⁷ innym realizatorom programów. Powyższe powodowało ryzyko nieprawidłowej realizacji ww. programów, a także ryzyko wydatkowania środków niezgodnie z zasadami tych programów.

3. Wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych pozyskanych z Funduszu Solidarnościowego oraz osiągnięcie założonych rezultatów wsparcia

Opis stanu
faktycznego

3.1 Na podstawie próby po 10 wydatków poniesionych w ramach każdego programu objętego kontrolą, tj. łącznie 70 wydatków na łączną kwotę 384 376,77 zł, ustalono, że wydatki te:

- były niezbędne do realizacji zadania i zostały faktycznie poniesione w okresie realizacji zadania wskazanym w umowie, a także uregulowane w pełnej wysokości za pośrednictwem rachunków bankowych wyodrębnionych dla potrzeb realizacji danego Programu;

- zostały udokumentowane i poszczególne dowody księgowe spełniały wymagania określone w art. 21 ust. 1 i 22 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶⁸ oraz opisane zostały zgodnie z postanowieniami umów o realizację Programów;
- ustalone wartości wynagrodzenia asystentów i osób realizujących usługi opieki wychowawczej nie przekraczały maksymalnych wartości ustalonych w poszczególnych ww. Programach.

(akta kontroli str. 1301-1406)

3.2 Analiza wyodrębnionej ewidencji księgowej prowadzonej dla poszczególnych programów objętych kontrolą oraz złożonych sprawozdań z realizacji zadań wykazała, że w ramach równolegle realizowanych programów nie rozliczano tych samych faktur i rachunków, a także w ramach kosztów bezpośrednich nie rozliczano kosztów administracyjnych (pośrednich). Koszty pośrednie w programach realizowanych na podstawie umów zawartych z Ministrem nie przekroczyły 10% wartości kosztów bezpośrednich⁶⁹. W ramach kosztów pośrednich rozliczano wyłącznie wynagrodzenie koordynatora, usługę księgową i zakup materiałów biurowych. W umowach zawartych z miastem Częstochowa koszty administracyjne nie przekroczyły wartości zaplanowanej w ofercie⁷⁰ na realizację tych zadań.

(akta kontroli str. 516-651, 1044-1048, 1055-1056, 1062-1066, 1073-1076, 1083, 1093-1094, 1098-1099, 1179-1205)

3.3 Wydatki Fundacji w ramach realizacji badanych programów dokonywane były wyłącznie za pośrednictwem rachunków bankowych wyodrębnionych dla potrzeb realizacji tych Programów, a Fundacja w ramach otrzymanych z Funduszu Solidarnościowego środków nie finansowała innej działalności.

(akta kontroli str. 1035-1099)

3.4 Niewykorzystane środki dotacji zwrócone zostały w terminach przewidzianych w umowach o realizację zadań. Sprawozdania z realizacji programów sporządzone zostały w oparciu o wyodrębnioną ewidencję księgową i przekazane zostały jednostce zlecającej w terminach wynikających z umów.

(akta kontroli str. 35-128, 516-653, 881, 1023-1024, 1036-1099)

W trakcie prowadzonej kontroli NIK Fundacja skorygowała sprawozdanie z realizacji programu OWM edycja 2023 oraz zwróciła kwotę 2,1 tys. zł. Wynikało to z otrzymanej z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej⁷¹ informacji, w której zakwestionowano zaliczenie do kosztów kwalifikowalnych konserwacji urządzenia dźwiękowego.

(akta kontroli str. 35-128, 1024-1032 i 1100-1104)

3.5 Fundacja osiągnęła założone rezultaty wsparcia kontrolowanych programów dotyczące liczby osób objętych wsparciem, w tym w zakresie odsetka 70% osób z niepełnosprawnością wymagających wysokiego wsparcia⁷² (w ramach programów z zakresu asystencji osobistej).

Fundacja objęła usługami asystenckimi:

- W ramach AOONM edycja 2022 - łącznie 151 osób z niepełnosprawnością, w tym 140 osób dorosłych (w tym 113 osób ze znacznym

⁶⁸ Dz.U. z 2023 r. poz. 120, ze zm. Dalej: *ustawa o rachunkowości*.

⁶⁹ tj. w programie AOONM edycja 2022 stanowiły 9,2% kosztów, w programie OWM edycja 2022 - 7,8%, w programie AOONM edycja 2023 - 6,0% i w programie OWM edycja 2023 7,7%.

⁷⁰ W programie AOONG edycja 2022 i OWG edycja 2023.

⁷¹ 8 stycznia 2025 r.

⁷² Tj. osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci niepełnosprawne

stopniem niepełnosprawności i 27 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności) i 11 dzieci;

- W ramach AOONM edycja 2023 – łącznie 156 osób z niepełnosprawnością (w tym 113 osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 29 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności) i 14 dzieci;
- W ramach AOONG edycja 2022 – łącznie 119 osób z niepełnosprawnością, w tym 102 osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności⁷³ i 17 z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- W ramach AOONG edycja 2023 – łącznie 42 osób niepełnosprawnych, w tym 38 osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności⁷⁴ i cztery z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- W ramach OWM edycja 2022 – łącznie 54 członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością, w tym: 24 korzystających z tych usług w ramach pobytu dziennego oraz 30 osób korzystających z tych usług pobytu całodobowego;
- W ramach OWM edycja 2023 – łącznie 70 członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością, w tym: 19 korzystających z tych usług w ramach pobytu dziennego i 51 osób korzystających z tych usług pobytu całodobowego;
- W ramach OWG edycja 2023 – łącznie 27 członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością - całość obejmowała usługi w ramach pobytu dziennego, świadczone w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Przy czym umowa przewidywała objęcie co najmniej 29 takich osób. Niepełna realizacja umowy związana była z brakiem zgłoszenia do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie (kwalifikującego do objęcia wsparciem) opiekunów niepełnosprawnych dzieci do lat 16.

(akta kontroli str. 160-653)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działania Fundacji w badanym obszarze. Fundacja wywiązała się z zobowiązań określonych w umowach oraz osiągnęła rezultaty wsparcia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na:

Uwaga

Konieczność udzielania usług asystencji osobistej na podstawie wniosku uczestnika oraz wnosi o:

Wniosek

Zapewnienie prawidłowej weryfikacji kart realizacji usług przedkładanych przez asystentów w programach z zakresu asystencji osobistej i opieki wychnieniowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się

⁷³ Z tego 90 osób z niepełnosprawnością sprzężoną.

⁷⁴ W tym 31 osób z niepełnosprawnością sprzężoną.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 15 maja 2025 r.

Kontroler

Andrzej Pakuła

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

.....